מז א מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכ סעיף ח:

א ב מיי' פ"י מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שח סעיף ח:

ב ג מיי' שם הלכה ז:

ג ד מיי' שם הלכה ג:

ד ה מיי' שם הל' ח ב סמג שם טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אסור להדוקיה. בתוך התבית בכח משוס סחיטה, ואע"ג דאינו מתכוין לשוס סחיטה (בכורות כה.). **בפסיק רישיה ולא ימות.** בשומר אתמוך ראש בהמה זו בשבת ואינו רופא שתמות, דכיון דאי אפשר שלא תמות כמתכוין חשיב ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורר אדם מטה כמה ופסקל ונלגד שלא יתכוין לעשות חריץ, ואע"ג דאיכא למיתם דאמת עביד חריץ, כיון דלא מתכוין לחרי ואפשר לגרירה בלא חריץ, כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא מיחייב, אבל היכי דודאי עביד מודה (סוכה לג.): כיון דמהדק לה לא אפשר בלא סחיטה (בכורות כה.). **בלא גברי.** בלא ר' חייא וכ"ב חנן (בכורות כה. לד.)

הדרן עלך שמנה שרצים

מוסף תוספות

א. שהוא מלכלך את הדבר הנבלע בו. תוס' הרא"ש. ב. עד שיכבסנו, וה"ה לכל המשקיע חוץ ממים שאינו מלבן. תוס' הרא"ש. ג. דאמרי' בפ' חבית דאסור משום דישה. תוס' הרא"ש. ד. גבי חיה. תוס' הרא"ש. ה. השמן הנבלע בו. תוס' הרא"ש. ו. דהוי דרך טינוף. תוס' ביצה יח. ז"ס מעבתא. ז. ויותר מתלכלכים בגדים כשנכנסה בנהר לבושה ממה שמתכבסין. תוס' זבחים לד. ד"ה מקנחה. ח. דהכא לא איפשיטא הך בעיא. תוס' הרא"ש. ט. דר' יהודה. רשב"א. י. גבי ר' יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

לטעמיה[ח]), לפיכך שנה כל אדם סך כדרכו ואינו מתכוין לרפואה ואם נתרפא נתרפא. ואקשינן למימרא דרב כר' שמעון סבירא ליה דאמר דבר שאין מתכוין מותר, לפיכך פסק הלכה כר' שמעון, והאמרי משמיה דרב האי מסוברייא דנזייתא אסור להדוקא ביומא טבא, פי' כגון מוך או כיוצא בו, דבר שסותמין בו פי' החבית, אמר רב אסור לאמץ סתימתו דאתי לידי סחיטה. והנה אע"פ שאינו מתכוין לסחיטה אלא לסתימת פי החבית בלבד, כיון שסותח אסור דלא כר' שמעון. **ושנינן** במסוברייא דנזייתא אפילו ר' שמעון מודה, כיון דאי אפשר ליה דלא להדוקיה, ודאי מכתחילה סותח הוא, וכי האי גוונא ר' שמעון מחייב דמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, וכבר פירשנוהו למעלה. **ואכתי** רב כר' שמעון סבירא ליה והא בהדיא אמר(י') רב הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' שמעון. ומשני **רב** (אמר), הכי אמר רב הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה, דאילו ר' שמעון אע"ג דלא שכיח שרי וכו'. **ואע"ג** דהא דר"ש שלקא בפרק המקבל בשיטה, דגרסינן התם אמר אביי רשב"ג ור' שמעון ור' ישמעאל

לעזי רש"י

קויפ"א. שביס עשוי רשת. **פינדנ"ץ.** שרוכים להידוק, כתפיות.

רבינו חננאל (המשך)

ור"ע כולהו סבירא להו כל ישראל בני מלכים ולית הלכתא כחד מניהו, ה"מ בהא סברא בלחוד דקם ליה בהדייהו, אבל דבר שאין מתכוין בהדיא קי"ל דהילכתא כוותיה. הילכך אע"ג דשמן וורד מסי, אם סך הוא כדרכו ואינו מתכוין לרפואה, אע"ג שמתרפא בין בדוכתא דשכיח שמן ורד בין בדוכתא דלא שכיח [שרי]. **פי' מודה** ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות, כל היכא דעביד מידעם בשבת, דאיפשר שיבא לידי איסור, ולא מיכוון להוהא איסורא שרי למיעבד ההוא עבידתא, ולא אסרינן ליה גזירה שלא יבא לידי אותו איסור. והוא כגון הגורר מיטה כסא וספסל, דאפשר לעשות בגריותו להן חריץ ואפשר לגוררן ברפיון בלא עשיית חריץ [סבר ר' שמעון כיון שאינו מתכוין לעשות חריץ] אע"פ שנעשה מותר. אבל כגון האומר כוונתי לחתוך ראש זה העוף להאכילו לכלב ואין כוונתי להמיתו, כגון זה מודה ר"ש שחייב, שאי אפשר לו לחתוך ראש העוף אלא עד שימיתהו. וכן המתקנח בספוג שאין לו עור בית אחיזה, עתה אם יאמר כוונתי להתקנח, ואין כוונתי לסחוט נתירהו לו, והלא אי אפשר לאדם להתקנח בספוג שאין לו עור בית אחיזה ולא יסחוט. כגון זה אומרים מי איכא דפסיק רישיה ולא ימות. וכן ג)מסוברייא דנזייתא. **פי'** נזייתא, כדות של יין או של שכר. מסוברייא הוא הנקב העשוי להוציא בו יין בזמן שהיין שותת ויוצא, אם בא אדם לסתמו ולהדקו ואומר למנוע שפיכות היין אני מתכוון (נתכוונתי) ולא לסתום הפתח, בהא קאמר רב מודה ר' שמעון. וכן לענין נר שהוא אחורי הדלת, ותניא פותח ונועל ואם כבתה כבתה. ואמרינן דלייט [לקמן קכ] רב עלה דכיון דהמקום דחוק הוא אי אפשר לפתוח ולנעול אלא אם יכבה, ובענין הזה מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. וכבר פירשנו כל דבר שאינו מתכוון מותר. **הדרן עלך שמונה שרצים**

פרק חמשה עשר: ואילו קשרין שחייבין עליהן קשר הגמלים כו'. קשר גמלים, קטרא. אסיקנא קיטרא דזממא גופיה. פי' נקבין לחוטמיה דגמל ומחתין ביה יתר וקטרין ביה אפסר קטן והיינו זממא וקשר של קיימא הוא, ובתר כן קטרי בההוא אפסר חבל ארוך שמושכין בו הגמל, והוא קיטרא דקטרין בזממא. **איסתדירא** הוא אסקריא דספינתא, והוא התורן, וקטרין ביה חבל והוא קשר של קיימא. והדר קטרי בההוא איסתדירא חבל אחר דעייליה ביה ניגרי מושכי הקלע כשבאין להרימו על הספינה כדי שתסע. והוא קטרא דקטרי באיסתדירא. **בעי רב אחדבוי מדאחה,** פי' מדאחה, שם מקום ידוע, מתא דאחא. **פי'** עניבה כדבעינן למימר

ח) נראה לפ"ל לטעמיה דס"ל דדבר שאינו מתכוין מותר לפיכך וכו'. ג) עיין ערוך ערך סגר ה'.

ויטעמא משוס דאין אדם חושש לקותטו כיון[א] דע"י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו וחזותו[ב] גם אין דרך לסחוט בגד לצורך משקה שבו אבל מ"מ אסור לסחוט דכי סחיט ליה מתלבן הבגד קצת והוי מכבס או משוס מפרק כמו סותמו זיתים וענביס[ג] כדאמרי' בפרק מפנין (לקמן קכח:)[ד] אם היתה צריכה שמן חבירתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה אלמא יש סחיטה בשמן ובפרק תולין (לקמן דף קמא.) קאמר רבא לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשיש דילמא אתי לידי סחיטה ופי' בקונטר כד של שמן ובפרק נוטל (לקמן דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משוס סחיטה[ה] ולהכי אסור להדוקה וא"ת דאמר בפרק בתרא דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול הימנו עובר עד לוארו במים ואינו חושש ואמר נמי בפ"ב דביצה (דף יח.) גבי טבילת כלים בשבת דנהה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה ולא גזרינן דילמא אתי לידי סחיטה וי"ל דמלוה שאני ואם תאמר היכי שרי התם ליכנס בבגדיה ונהה נמי אין טובלת בבגדיה נימא שרייתו זהו כיבוסו כדאמרי' בזבחים בפרק דם חטאת (דף לד:) וי"ל דדוקא היכא דאיכא טיפת דם או טינוף אמר שרייתו זהו כיבוסו דבהכי מיירי בפ' דם חטאת ומלא ר"י מוגה בספר היסר דלא אמר שרייתו זהו כיבוסו בדבר שאינו כ"א בלבוך כמו סיפוג באלונטית וקינוח ידיים במפה[ו] והני שהולכין במים עם הבגדים הוי נמי דרך לבוך ולא דרך נקיון[ז] ועל תינוק שלבלך בגדי אמו במי רגלים אין לזרוק עליו מים דשרייתו זהו כיבוסו ושמע ר"י מפי הגאים שהתיר ר"ת [ליטול ידיה] ולקנח ידיה בבגד כיון שהוא דרך לבוך כדי שתוכל להתפלל ובדרך ואין נראה לר"י שהרי היא מתכוונת לטהר הלבוך ודרך רחיצה וליבון הוא זה הקינוח: **מודה ר"ש בפסיק רישיה.** והא דאמר גבי לא ליהדוק אינש אודרא אפומא דשיש דילמא אתי לידי סחיטה ולא הוי פסיק רישיה יש לחלק דהתם מיירי בכיסוי שאינו בולע כ"כ וגם אינו סותמו כל כך בחוזק שאינו חושש רק שיהא מכוסה אבל הכא שהוא בגד הגיגית בולע הרבה וגם מהדקו בחוזק כדי שלא יצא היין והוי פסיק רישיה:

ושלש מחלוקות בדבר. אית ספרים דל"ג ליה:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. **עניבה לר"מ מהו.** וא"ת[ח] אמאי לא פשיט מדתנן לקמן חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עוקבו ומוכח' בפ"ק דפסחים (ד' יא.) דהנהו רבנן היינו ר"מ דפריך התם מינה לרבנן[ט] שהם ר"מ' וי"ל דהתם נמי פריך מספק אם הנהו רבנן הם ר"מ כמו שמסתפק כאן: אימור

אסור להדוקיה ביומא טבא בההיא אפילו ר"ש מודה [ג]דאביי ורבא דאמרי תרוויהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר [ד]רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר' יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר"ש ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר"ש אלא אמר רבא [ה]אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר"ש ולאו מטעמיה מאי הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה אילימא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר מסי ורב סבר לא מסי וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר"ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר"ש סבר אף ע"ג דלא שכיח שרי ורב סבר [ו]אי שכיח אין ואי לא שכיח לא ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא:

הדרן עלך שמנה שרצים

[ז]**ואלו** [ב]קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין [ג]וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר"מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו: **גמ'** מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דזממא גופיה ודאיסטרידא גופה: ר"מ אומר כל קשר כו': בעי רב אחדבוי [ד]אחוי דמר אחא עניבה לר"מ מהו טעמיה דר"מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר"מ משום דלא מיהדק והא מיהדק תיקו: **מתני'** יש לך קשרין שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין ובקשר הספנין [ד]קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב"י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא: **גמ'** הא גופא קשיא אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין ובקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לכתחילה הכי קאמר [ה]יש קשרין שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין ובקשר הספנין ומאי ניהו

קיטרא

אסור להדוקיה. בנקב משוס סחיטה ואע"ג דלא קא מכוין לסחוט. אלמא לא ס"ל כר"ש בדבר שאין מתכוין: **הלכה כר' יהודה.** בדבר שאין מתכוין דאסור: **בני גברי.** מתני לה לפלוגתא דרב ושמואל בלא אמורלאים האומרים משמם אלא הם עצמם נחלקו בה: **תרגימנא.** דלא תיקשי דרב אדרב: **הלכה כר"ש.** דשרי בשמן וורד: **אבל לא מטעמיה.** דאין הטעם כדבריו: **דאינו ר"ש סבר מסי.** ואפ"ה שרי דאין לך דמותר לזה ואסור לזה: **מכלל דמסי.** אפי' לת"ק דאי לאו דמסי למאי איצטריך ליה: **אע"ג דלא שכיח.** שמן וורד במקומו של זה הסך ממנו ודמיו יקרים והכל יודעין שאינו סכו אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הם[ו] ור' יהודה אוסר דמוכחא מילתא ורב נמי כר"י ס"ל אלא במקומו הוא דשרי דשכיח דסכין שמן וורד ולא מוכחא מילתא:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. המנוין באבות מלאכות דקתני[ז] הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חוטי יריעות הנפסקות: **קשר הגמלין וקשר הספנין.** בגמרא מפרש להו: **כך הוא חייב על היתרן.** כדילפי' בכלל גדול (לעיל דף עד:) מגידי המזלות שנצרכין לפרקים להתיר קשרי רשתות הקיימות כדי לקצרן או להרחיבן: **שיכול להתירו.** דלא הדקים: **אין חייבין עליו.** ואפי' עשאו לקיימא: **גמ' זממא.** מנקבין לנאקה בחוטמה ונותנין בה טבעת של רצועה וקושרין אותה ועומדת שם לעולם וכשרוצה לקושרה לבהמה קושר רצועה אחרוכה באותה טבעת וקושרין בה ופעמים שמתירה: **קטרא דקטרי בזממא.** זהו קשר הרצועות שקושרין בטבעת: **איסטרידא.** גם הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או מן רצועה בנקב שברגאש הספינה ואותו קשר מתקייס וכשרוצה להעמידה קושר רצועה באותה טבעת ומעמידה בה וכשרוצה להתיר מתיר הרצועה ונוטלה: **קטרא דקטרי באסטרידא.** קשר רצועה האחרוכה: **עניבה.** ומהדקה שפיר לר"מ מהו: **מתני' יש לך קשרין שאין חייבין עליהן.** חטאת כמו שחייבין על קשר הגמלין אלא פטור אבל אסור וגמרא מפרש הי מינהו: **מפתח חלוקה.** כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרים של ימין בכתף שמאל ושל שמאל בכתף ימין דכיון דכל יומא שרו ליה לא

דמי מידי לקשר של קיימא ומותר לכתחילה: **סבכה.** קוייפ"א: **ושל פסקיא.** אזור רחב וחוטין תלויין בראשו לקושרו בהן וקורין פינדנ"ץ: **ונודות יין.** של עור שכופפין פיהם וקושרין: **וקדרה של בשר.** פעמים שקושרין בגד לפיה: **קושרין בפני הבהמה.** אבל ברוחב הפתח: **גמ'** קיטרא

ו) לעיל עה. קג. לקמן קיז. קכ: קלג. קמג. סוכה לג: כתובות ו. בכורות כה. [ביצה נ.], ג) [בכורות כה. לד.], ג) [קידושין מח: סנהדרין מ: ב"ב פח.], ד) [במשנה שבמציעות וכן בפי' הרב והרמב"ם שם' אלון], ה) נ"א דמן אחא פי' שם מקום, ו) [לעיל סז.], ז) [לעיל עג.],